

07

Students' voice

นพ.ธนภัทร ประกายรุ่งทอง
ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ในบทความ Students' voice ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลมาจากตัวแทนผู้เรียน ซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านทุกท่านได้เข้าใจถึงมุมมองของผู้เรียนต่อคำว่า “ความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ (professionalism)” ตลอดจนมุมมองของผู้เรียนต่อหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต ในแนวทางการปลูกฝังค่านิยมความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ตลอด 6 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์มากขึ้น โดยจะสอบถามผู้เรียนผ่านคำถามดังต่อไปนี้

1. คำว่า “professionalism (ความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์)” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน และท่านคิดว่าคำนี้มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาแพทย์อย่างไร
2. ตลอดการเรียนหลักสูตรแพทย์ ท่านคิดว่า professionalism ได้รับการสอน หรือแสดงออกมาอย่างไรบ้าง
3. ท่านคาดว่าจะพบกับความท้าทายใดบ้างในการรักษา professionalism ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในการดูแลผู้ป่วยและการเรียนรู้
4. ท่านคิดว่า “hidden curriculum” (unspoken norms and attitudes) ส่งผลต่อความเข้าใจและการปฏิบัติด้าน professionalism ของท่านอย่างไร
5. เมื่อทบทวนประสบการณ์ในการศึกษาด้านการแพทย์ของท่าน ความเข้าใจเกี่ยวกับ professionalism ของท่านได้พัฒนาไปอย่างไร

1

คำว่า “professionalism (ความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์)” หมายถึงอะไรสำหรับท่าน และท่านคิดว่าคำนี้มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาแพทย์อย่างไร

นักศึกษาหลายท่านเข้าใจความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ หมายถึง การปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับวิชาชีพ โดยประกอบด้วยคุณสมบัติหลายข้อ เช่น มีความรับผิดชอบ มีความรู้ในการฟังประกอบวิชาชีพ ให้มีความเคารพต่อเพื่อนร่วมงาน หรือทำตัวให้มีความน่าเชื่อถือ โดยความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาแพทย์ผ่านการกำหนดพฤติกรรม ได้แก่ การวางตัว การแต่งกาย การสื่อสาร ตลอดจนกำหนดทัศนคติและความคิด

มิกะ สิริพันธ์

“สำหรับหนู professionalism ของหมอ ประกอบด้วยการมี integrity, respect, compassion ต่อคนไข้ และหมายถึง การที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มีความรู้ที่พึงมี ในการประกอบวิชาชีพนั้นอย่างครบถ้วน และปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีจริยธรรมต่อทุกคน โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของ ผู้อื่นก่อนประโยชน์ของตน และหนูคิดว่าคำนี้มีอิทธิพลต่อ อัตลักษณ์ของนักศึกษาแพทย์มาก โดยช่วยเป็นการกำหนด แนวทางปฏิบัติและพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมถึงการกำหนด ทัศนคติและวิถีคิดของนักศึกษาแพทย์”

ธัชธรรม การุญ

“professionalism หมายถึง ความเป็นมืออาชีพของแพทย์ ซึ่งคิดว่าส่งผลต่ออัตลักษณ์ นศพ. เนื่องจากต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง ให้ดูเป็นมืออาชีพ ทั้งลักษณะการพูดจา การแต่งกาย หรือลักษณะนิสัยที่แสดงออกมา”

2

ตลอดการเรียนหลักสูตรแพทย์ ท่านคิดว่า professionalism ได้รับการสอนหรือแสดงออกอย่างไรบ้าง

ถึงแม้ว่าจะมีการสอนความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ในการบรรยายอยู่บ้าง แต่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าถูกสอนความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ ผ่านการสอดแทรกในตลอดหลักสูตรไม่ว่าจะเป็น การแสดงออกของอาจารย์แพทย์ที่แสดงให้เห็นถึงแบบอย่างความเป็นแพทย์ที่ดี (role model) หรือผ่านการทำงานกลุ่มกับเพื่อนนักศึกษาที่อาศัยทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

ทักษอร เหมทานนท์

“แสดงออกผ่านทาง การเรียนการสอน อาจารย์ที่สอนจะคอยแนะนำให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องควรทำ เช่น เคารพผู้ป่วย เห็นใจผู้ป่วยอยู่เสมอ แสดงออกผ่านทางบุคคลต้นแบบ (role model) อาจารย์ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้กับนักศึกษาแพทย์ หรือแสดงออกผ่านการทำงานเป็นกลุ่ม เนื่องจากต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และ non-technical skills ต่างๆ โดยนักศึกษาแพทย์”

ณยศ วสุวรรธก

“สอนผ่านการชี้แนะโดยตรงจากคณาจารย์ หรือจากการสังเกตพฤติกรรมจากการทำงานจริงของแพทย์ที่ได้ทำงานร่วมด้วย รวมไปถึงเพื่อนร่วมงาน”

3

ท่านคาดว่าจะพบกับความท้าทายใดบ้างในการรักษา professionalism ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในการดูแลผู้ป่วยและการเรียนรู้

นักศึกษาหลายท่านให้ความเห็นว่า ความท้าทายต่อความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์เกิดจากภาระงาน และภาระทางการเรียนที่มาก ซึ่งข้อบังคับทางการเรียนของหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น การเก็บจำนวนเคสให้ครบ การเขียนรายงานจากเคสผู้ป่วย ส่งผลให้ในบางครั้งอาจจะปฏิบัติตัวได้ขัดต่อหลักการความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ กับอีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องการอยู่ในสถานะนักศึกษาแพทย์มีข้อจำกัดเรื่องความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สมกับความคาดหวังของผู้ป่วย

★★★★★

กมลนัทธ์ กัลย์ธนสรณ์

“คิดว่าอุปสรรค คือการเก็บปริมาณงานขั้นต่ำที่มากเกินไป อาจทำให้นักศึกษาให้ความสำคัญกับคะแนน หรือเกรดมากกว่าการดูแลคนใช้อย่างเหมาะสม เช่น ต้องรีบทำเคสนี้ให้เสร็จเพื่อให้ได้ requirement จนอาจไม่ได้ตั้งใจระวังตอนทำงาน ทำให้เกิดงานที่ทำไปอาจมีคุณภาพไม่ดีเพราะรีบทำมากเกินไป”

★★★★★

รัชธรรม การุญ

“รู้สึกติดขัดเรื่องการเรียนรู้ ที่บางครั้งแสดงความไม่รู้หรือต้องการเรียนรู้บางอย่าง ทำให้ส่งผลต่อความเป็น professionalism ในสายตาของผู้ป่วย”

4

ท่านคิดว่า “hidden curriculum” (unspoken norms and attitudes) ส่งผลต่อความเข้าใจและการปฏิบัติด้าน professionalism ของท่านอย่างไร

นักศึกษาหลายท่านมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ถูกสอนผ่านการกระทำมากกว่าการสอนในห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากอาจารย์แพทย์ การเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน โดยจากประสบการณ์ดังกล่าวสามารถทำให้นักศึกษาสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงานของตนเองให้มีความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์มากขึ้น

★★★★★

รตินันท์ แดงวิไลเลิศ

“ในส่วนของการทำงานในชั้นคลินิก ซึ่งต้องทำงานกับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และบุคลากรทางการแพทย์ต่างๆ เช่น แพทย์ ประจำบ้าน พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล เราต้องใช้ทักษะการสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีสอนหลักสูตรเพียงเล็กน้อย และต้องใช้ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน และรุ่นพี่มาปรับใช้ เพื่อให้ทำงานอย่างราบรื่นและมีความเป็นมืออาชีพ”

ทักษพร หลายพสุ

“Action speaks louder than words
ดังนั้นคิดว่าการเรียนรู้จากการกระทำ
มีความสำคัญมากกว่าการสอนในห้องเรียน”

5

เมื่อทบทวนประสบการณ์ในการศึกษาด้านการแพทย์ของท่าน ความเข้าใจเกี่ยวกับ professionalism ของท่านได้พัฒนาไปอย่างไร

นักศึกษาพบว่าหลังจากช่วงเวลาที่ผ่านมาของการเรียน นักศึกษามีประสบการณ์มากขึ้นผ่านการดูแลผู้ป่วย การเจอผู้ป่วยหลากหลายรูปแบบทำให้เข้าใจมุมมองของผู้ป่วยในการเข้ารับบริการทางสาธารณสุขมากขึ้น ส่งผลให้พัฒนาความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเอง การนึกถึงประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นหลัก มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น หรือสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น อีกทั้งความเข้าใจดังกล่าวยังสามารถช่วยจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน เพื่อให้ผลลัพธ์การทำงานมีประสิทธิภาพที่ไม่ว่าจะต่อตนเองหรือผู้ป่วย

ธีรวุฒิ กำเหนิด

“ทุกครั้งที่เราได้เจอผู้ป่วยหลากหลาย
ผู้ป่วยที่มีความแตกต่างทางเพศ อายุ
ทำให้เรามีความชำนาญในการรักษามากขึ้น
และยังเข้าใจความรู้สึกของคนไข้ที่มารักษามากขึ้น
ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น
และสามารถพัฒนาความเป็นมืออาชีพ
ทางการแพทย์ได้เมื่อเวลาผ่านไป”

ณยศ วสุวรรธ

“ความเข้าใจใน professionalism
ทำให้ได้พัฒนาการจัดการปัญหาเฉพาะหน้าในชีวิตจริง
ทำให้สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง
ลดความรุนแรงที่เกิดจากความผิดพลาดทางการแพทย์ที่เกิดขึ้น”

โดยสรุปความเห็นของนักศึกษาแพทย์หลากหลายชั้นปี ได้เห็นถึงมุมมองที่หลากหลายต่อความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ (professionalism) ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตัว ความรู้ความสามารถ หรือทัศนคติ โดยความเป็นมืออาชีพดังกล่าวได้เรียนรู้ตลอดหลักสูตรทั้งผ่านทางการบรรยาย การสังเกตอาจารย์แพทย์ ตลอดจนการปฏิบัติงานด้วยตนเองบนหอผู้ป่วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปลูกฝังค่านิยมความเป็นมืออาชีพทางการแพทย์ตลอดหลักสูตรการเรียนแพทยศาสตรบัณฑิตมีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาแพทย์ให้จบเป็นแพทย์ที่มีคุณภาพ และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมในลำดับถัดไป

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

1. มิกะ สิริพันธ์	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่สาม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
2. ทักษอร เหมทานนท์	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่สาม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
3. รตินันท์ แดงวิไลเลิศ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่สี่ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
4. ธีรธรรม การุญ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ห้า คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
5. ทักษพร หลายพลุ	นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่หก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
6. ณยศ วสุวรรธก	แพทย์ใช้ทุนชั้นปีที่หนึ่ง
7. ธีรวุฒิ กำเหนิด	นักศึกษายาบาลชั้นปีที่สี่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี
8. กมลนันธ์ กัลย์ธนสรณ์	นักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ห้า คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

